

Till Bergsstaten

30 januari 2026

Yttrande med invändningar mot ansökan om bearbetningskoncession avseende litium, tenn, tantal och niob från Asera Mining AB 556817-9948, för Järkvissle K nr 1

Naturskyddsföreningen i Västernorrland, härnäst benämnd föreningen eller Naturskyddsföreningen, har beretts tillfälle att yttra sig över ansökan om bearbetningskoncession för Järkvissle K nr 1. Föreningen vill med anledning därav framföra följande invändningar.

Bakgrund

Asera Mining AB, härnäst benämnd bolaget eller Asera, har ansökt om bearbetningskoncession enligt minerallagen (1991:45). Området Järkvissle K nr 1 utgör en del av den större Järkvisslefyndigheten. Planerad gruvverksamhet innefattar underjordsbrytning, anrikningsverk, sandmagasin, gråbergsupplag, vattenhanteringsanläggningar samt uppförande av övrig nödvändig infrastruktur. Ingen tidigare gruvverksamhet finns inom området.

Området är utpekad som riksintresse för naturvård (NRO22054 Nedre Indalsälven), riksintresse för friluftsliv (FY 07 Indalsälvens dalgång) och riksintresse för rennäring.

Naturskyddsföreningens sammanfattade synpunkter och yrkanden

Naturskyddsföreningen motsätter sig ansökan och yrkar att Bergsstaten i första hand ska neka bearbetningskoncession. I andra hand yrkar vi att ansökan inte prövas i sak förrän bristerna i underlaget är avhjälpda.

Sammanfattningsvis bedömer föreningen att projektet befinner sig på ett tidigt skede och präglas av osäkerheter. Underlaget är inte tillräckligt för att visa att fyndigheten är sannolikt brytvärd eller att mark- och vattenanvändningen är lämplig på lång sikt. Tekniska förutsättningar, såsom vattenhantering, är inte tillräckligt klarlagda. Att bevilja koncession på nuvarande underlag skulle innebära att avgörande frågor skjuts till framtida tillståndsprocesser, vilket urholkar koncessionsprövningens syfte.

Naturskyddsföreningens specifika synpunkter

1. Bristande malmbevisning och osäker ekonomisk bärkraft

Enligt 4 kap. 2 § minerallagen ska bearbetningskoncession medges om fyndigheten *"sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt"* samt *"om fyndighetens belägenhet och art inte gör det olämpligt [...]"*. Enligt föreningens mening har bolaget inte bevisat detta. Av den tekniska beskrivningen (Bilaga E) framgår att:

- projektet baseras på indikerade mineraltillgångar,

- inga mineralreserver har fastställts, och
- den ekonomiska bedömningen grundas på en scoping study (idéstudie), inte på förstudie (pre-feasibility study) eller genomförbarhetsnivå (feasibility study).

I Bilaga E framgår både att AFRY Finland Oy har färdigställt en förstudie (scoping study), samtidigt som det anges att ingen förstudie (pre-feasibility) utförts utan endast en idéstudie (scoping study). Naturskyddsföreningen är kritisk till att begreppen blandats. En scoping study utgör, enligt vedertagen praxis, en översiktlig idéstudie med preliminära tekniska och ekonomiska bedömningar. Detta bekräftas även av bolagets egen redovisning, då inga reserver kunnat fastställas. En bedömning av huruvida fyndigheten sannolikt är brytvärd bör inte baseras enbart på indikerade mineraltillgångar.

Den ekonomiska potential som presenteras i Bilaga E och C är översiktlig. Intäkter, kapital- och driftskostnader, baseras på tidiga uppskattningar med betydande osäkerhetsintervall. Någon samlad redovisning av antaganden, känslighetsanalyser eller alternativa scenarier framgår inte av den tekniska beskrivningen. Därtill är delar av malmbevisningen (Bilaga C) sekretessmaskerade, vilket ytterligare försvårar en extern bedömning av projektets ekonomiska bärkraft.

Mot denna bakgrund anser Naturskyddsföreningen att den bevisning som lagts fram inte ger Bergsstaten tillräckligt underlag för att bedöma om fyndigheten är sannolikt brytvärd, i enlighet med kraven i minerallagen.

2. Mark- och vattenanvändning samt riksintressen

Det aktuella koncessionsområdet ligger inom utpekade riksintressen för rennärning, naturvård och friluftsliv enligt 3-4 kap. miljöbalken (1998:808). Området är däremot inte utpekade som riksintresse för mineralutvinning. Detta är en central utgångspunkt vid bedömningen om huruvida mark- och vattenanvändningen är lämplig på lång sikt.

Den planerade gruvverksamheten, inklusive industriområde, underjordsanläggningar och tillhörande infrastruktur, innebär ett långvarigt och i praktiken irreversibelt inlämpande av mark och vatten. I underlaget finns inte någon samlad intresseavvägning mellan den planerade verksamheten och de utpekade riksintressena, eller mellan gruvverksamhet och annan pågående och framtida markanvändning i området.

Vidare utgör den sökta koncessionen en del av den större Järkvisslefyndigheten med flera angränsande undersökningstillstånd. Detta innebär att den aktuella ansökan riskerar att omfatta endast en första etapp av ett större framtida gruvprojekt. Koncessionen kan därmed inte bedömas isolerat, utan måste ses i ett bredare sammanhang avseende markanspråk, framtida utvidgning och långsiktig användning av området. Någon sådan helhetsbedömning redovisas inte vilket Naturskyddsföreningen anser är en stor brist.

3. Tekniska osäkerheter

Föreningen konstaterar att underlaget bland annat uppvisar brister avseende geoteknisk utredning, vattenhantering och avfall. Dessa är inte enbart miljöfrågor utan utgör reella osäkerhetsfaktorer för projektets tekniska och ekonomiska genomförbarhet.

3.1 Geotekniska risker och instabilitet

Området är beläget i ett kuperat älvlandskap där ras- och skredrisk föreligger. Att bolaget

avser genomföra geotekniska utredningar först i ett senare skede innebär att kostnaderna för nödvändiga stabilitetsåtgärder och riskförebyggande arbete inte ingår i den nuvarande ekonomiska kalkylen. Detta medför att fyndighetens faktiska brytvärdhet inte kan bedömas.

3.2 Osäker vattenhantering

Varken råvattenkälla eller recipient för utsläpp har fastställts. Osäkerheter i grundvattenmodell och avsaknad av en konkret plan för vattenrening innebär att kritiska investerings- och driftskostnader är okända.

Avsaknaden av en sammanhållen och kvantifierad vattenbalans för den planerade verksamheten, innebär att det inte är möjligt att bedöma projektets tekniska robusthet eller omfattning, samt påverkan på den omgivande miljön. Detta är centralt för bedömningen av bearbetningskoncession.

3.3 Bristfällig karakterisering av utvinningsavfall

Bolaget medger att karakteriseringen av avfallet är *"inledande och begränsad"*. Eftersom avfallet klassificeras som icke-inert men föreslås användas som återfyllnad under jord, utan redovisade skyddsåtgärder eller behov av efterbehandling, riskeras samhället att åläggas kostnader vid en eventuell miljöskada. Tillräckligt utförligt underlag behövs för korrekta slutsatser vad gäller avfallshanteringen. Därav följer att kostnader vad gäller utformning, hantering och lagring av avfall är mycket osäkra, vilket ytterligare urholkar tillförlitligheten i bolagets ekonomiska bedömning.

4. Ansökan är för tidigt väckt

En bearbetningskoncession bör inte medges innan centrala frågor för prövningen har utretts i tillräcklig omfattning. I annat fall riskerar bedömningar avseende fyndighetens brytvärdhet och mark- och vattenanvändningens lämplighet att skjutas till senare tillståndsprövningar. En sådan ordning vore rättsligt osäker och i strid mot syftet med koncessionsprövningen.

Mot denna bakgrund anser Naturskyddsföreningen att ansökan är för tidigt väckt.

Naturskyddsföreningen tackar för möjligheten att yttra sig i ärendet. Synpunkterna rör i huvudsak fyndighetens brytvärdhet samt mark- och vattenanvändningens långsiktiga lämplighet. Synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen har lämnats i separat yttrande till Länsstyrelsen.

Vi har åsikter utöver detta och önskar, i händelse att ärendet fortgår, att få återkomma.

Vi ser fram emot att ta del av Bergsstatens beslut i ärendet.

Med vänliga hälsningar

Staffan Landström

Ordförande, Naturskyddsföreningens länsförbund i Västernorrland